

Jednostki gospodarcze - uwagi wstępne

1. Informacje nt. gospodarki zawarte w Raporcie zgodne są z obowiązującą w ewidencji i statystyce Europejską Klasyfikacją Działalności (EKD), która jest pięciopoziomową (sekcja, dział, grupa, klasa, podklasa) klasyfikacją rodzajów działalności podmiotów gospodarki narodowej.
2. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie leśnictwa, pozyskiwania drewna i pokrewnych działalności usługowych, górnictwa i kopalnictwa, działalności produkcyjnej, zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę, budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego, hoteli i restauracji, gospodarki magazynowej i łączności, obsługi nieruchomości, wynajmu i działalności związanej z prowadzeniem interesów, odprowadzania ścieków, wywozu śmieci, usług sanitarnych i pokrewnych, działalności związanej z rekreacją, kulturą i sportem oraz pozostałej działalności usługowej.
3. Analiza została przeprowadzona na podstawie danych statystycznych obejmujących osoby prawne, samodzielne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej (z wyłączeniem jednostek wchodzących w skład osób prawnych, jednostek i zakładów budżetowych oraz gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych), a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
4. Materiał statystyczny uzyskany z Urzędu Statystycznego nie obejmuje danych dotyczących podmiotów, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób, za wyjątkiem samej liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.
5. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług od 1.01.1996r. prezentowane są w cenach bieżących bez VAT-u oraz podatku akcyzowego, stąd mogą wystąpić nieścisłości przy porównywaniu danych za lata poprzednie (dane za 1994 i 1995 rok prezentowano łącznie z podatkiem akcyzowym).

Diagnoza stanu i trendy makroekonomiczne na tle sytuacji gospodarczej kraju

W roku 1997 odnotowano w skali kraju ponowne zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego. Produkt krajowy brutto względem roku poprzedniego wzrósł o 6,9% (6% w 1996r., 7% w 1995r., 5,2% w 1994r.). Podstawowym porównywalnym wskaźnikiem dostępnym dla miasta jest przychód ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw. W Krakowie, w 1996r. nastąpił wzrost jego dynamiki z 17,7% (1996/95) do 22,7% (1997/96).

Na rynku pracy utrzymał się w minionym roku pomyślny trend - stopa bezrobocia w skali Kraju obniżyła się z 13,2% w 1996r. na 10,9 % w 1997r., a w Krakowie odpowiednio z 5,4% na 3,6%.

Poziom inflacji spadł w minionym roku; ceny towarów i usług konsumpcyjnych rosły w 1997r. wolniej niż przed rokiem i w stosunku do 1996r. były wyższe średnio o 14,9%.

W tabeli X.1. przedstawiono średnie ceny wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w 1997r. dla województwa krakowskiego.

Tabela X.1.

Średnie ceny wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w 1996r. dla województwa krakowskiego

wyszczególnienie	jednostka sprzedaży	ceny średnie w 1997r. w zł	zmiana względem 1996r. w %
mięso wieprzowe - schab	kg	14,01	18,3%

jaja świeże	szt.	0,41	24,2%
szynka wieprzowa	kg	17,87	11,8%
mleko o zawartości 2-2,5% tłuszczu	1	0,92	3,4%
masło extra	250g	3,14	18,0%
mąka poznańska	kg	1,72	1,8%
chleb mieszany zwykły	kg	2,23	0,8%
cukier biały kryształ	kg	1,97	17,2%
ziemniaki	kg	0,67	42,6%
ułożenie 1 m kw. parkietu	x	16,42	19,4%
pomalowanie 2-krotne farbą 1 m ² ścian pokoju	x	2,17	41,8%
cena 1 m kw. mieszkania 2-pokojowego wyposażonego w co, łazienkę, instalację gazową w obrocie wolnorynkowym	x	1600	40,1%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

1. Przemiany strukturalne gospodarki

W ciągu ostatnich lat nastąpił zdecydowany wzrost znaczenia sektora prywatnego w gospodarce Krakowa – udział tego sektora w liczbie podmiotów ogółem wzrósł z 98,1% w 1994r. do 98,5 w 1997r., natomiast wielkość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług z 36,2% w 1994r. do 58,3% w 1997r. Taki stan rzeczy wynika z postępującego procesu prywatyzacji gospodarki (patrz tabele X.2, X.3.), oraz z systematycznego wzrostu liczby nowych, prywatnych podmiotów.

W latach 1994-1997 dał się zauważyć w Krakowie wzrost znaczenia sektorów "czystych"; wymienić tu należy, działalność wydawniczą i poligraficzną, informatykę i działalność pokrewną, handel hurtowy, produkcję tkanin. Spada natomiast znaczenie takich sekcji jak: obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcja maszyn i urządzeń, produkcja wyrobów z metali. Niekorzystnym zjawiskiem jest, utrzymująca się od kilku lat stagnacja w budownictwie.

Tabela X.2.

Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem przekształceń własnościowych w województwie krakowskim (stan na 30.06.1997r.)

metoda prywatyzacji	Liczba sprywatyzowanych przedsiębiorstw
ogółem, w tym:	138
przekształcone w jednoosobowe spółkę skarbu państwa	40
likwidacja z mocy ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, (art.19 i 37).	44
włączone do zasobu własności rolnej skarbu państwa	8
poddane prywatyzacji bezpośredniej na podst. ustawy o p.p.p., lub ustawy. o komercjalizacji i p.p.p.	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Tabela X.3.

Spółki powstałe w wyniku przekształceń przedsiębiorstw państwowych i ich prywatyzacja w województwie krakowskim (stan na 30.06.1997 r.)

Spółki powstałe	Liczba powstałych spółek
ogółem	40
w celu prywatyzacji indywidualnej	18
w tym sprywatyzowane	8
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3
w celu prywatyzacji powszechnej	19
w innym celu	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

W 1997r. wśród 500 największych polskich przedsiębiorstw, które osiągnęły przychody z działalności gospodarczej w wysokości ponad 70 mln zł ("Gazeta Bankowa" na podstawie dobrowolnie przekazanych informacji przez przedsiębiorstwa) znalazło się 21 przedsiębiorstw krakowskich czyli o 7 więcej niż w roku poprzednim. W tabeli X.4. przedstawiamy ich listę z wybranymi wskaźnikami ekonomicznymi.

Wśród 20 największych przedsiębiorstw, które w 1997r. osiągnęły największy zysk brutto, z krakowskich firm znalazł się, podobnie jak przed rokiem, Bank Przemysłowo-Handlowy (8 pozycja, 494,5 mln zł.). W dwudziestce największych pracodawców na 8 miejscu uplasowała się Huta Sendzimira, zatrudniająca 17 265 osób. Brak w zestawieniu Zakładów Przemysłu Tytoniowego "Philipp Morris" należy tłumaczyć nie dostarczeniem przez firmę danych do wydawcy.

Tabela X.4.

Największe przedsiębiorstwa krakowskie (Na podstawie rankingu przeprowadzonego przez Gazetę Bankową)

miejsce w rankingu		nazwa przedsiębiorstwa	przychody		zysk brutto		zysk netto	eksport	zatrudnienie
1997	1996		mln zł	zmiana w %	mln zł	zmiana w %			
26	35	BPH S.A.	2 257,7	61	494,5	12	313,7	-	6177
28	13	Huta im. T. Sendzimira S.A.	2025,2	-31	-15	-	3,2	9	17265
147		Grupa Can Pack S.A.	367,4	27	29,2	72	17,1	33	1639
183	172	Elektrociepłownia Kraków S.A.	285,1	7	33,6	-32	17,8	-	796
199	198	Polfa Kraków S.A.	270,0	19	51,0	6	28,3	10	1275
213		PH Sowpol s.c.	240,3	29	1,1	55	b.d.	-	122
268		Chemobudowa Kraków S.A.	189,5	24	3,8	-1,1	1,3	46	1912
282	319	Hydrotrest S.A.	176,3	36	4,3	79	2,9	7	1511
285	290	Przedsiębiorstwo Materiałów Ogniotrwałych	174,8	18	2,0	170	0,7	8	1049

		S.A.							
289	279	Vistula S.A.	170,7	54	18,4	11	11,7	31	2743
305	312	Realbud	156,9	17	0,6	-83	0,1	26	959
308	281	Mostostal Kraków S.A.	155,9	1	8,8	31	5,9	20	181
313	293	ZPC Wawel S.A.	151,9	4	8,1	3	4,1	23	1713
314	317	Krakchemia S.A.	151,5	16	3,3	75	1,8	-	514
323		MPK S.A.	147,6	-11	-47,0	-	-47,0	-	3495
332	357	BWR S.A.	142,4	28	1,4	-82	1,2	-	756
345		Krakowska Fabryka Armatur S.A.	135,0	22	3,2	-16	1,3	6	1673
352		Firma Handlowa Baustal s.j.	128,0	38	2,1	15	2,1	-	110
413		Instal Kraków Sp. z o.o.	98,8	9	4,4	-32	2,2	18	921
431		PRP Belmer HTS S.A.	91,0	2	1,7	-72	0,9	-	1307
439		BWR Real Bank S.A.	88,2	34	0,3	-87	0,3	-	492

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gazety Bankowej

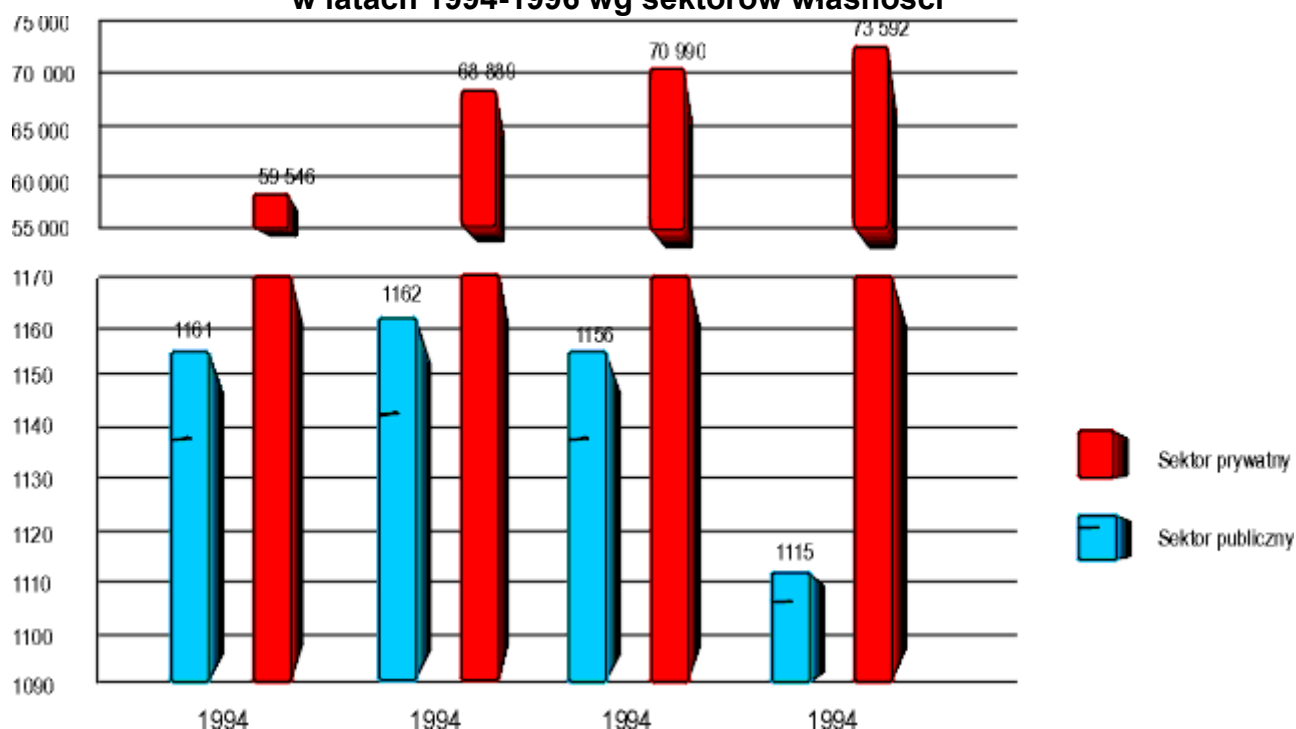
Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON

(na podstawie danych Urzędu Statystycznego)

Ilość, struktura własności, formy organizacyjno prawne jednostek sektora przedsiębiorstw

W ostatnich latach w Krakowie systematycznie rośnie ilość prywatnych podmiotów gospodarczych, natomiast nieznacznie maleje ilość podmiotów w sektorze publicznym. Spowodowane to jest przede wszystkim zmianami organizacyjno - prawnymi, które nastąpiły w przedsiębiorstwach państwowych i komunalnych (np. podział, prywatyzacja itp.). Szacunkowe zmiany ilościowe podmiotów gospodarczych w sektorach własności w latach 1994 - 1997 przedstawia wykres X.1.

**Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON
w latach 1994-1996 wg sektorów własności**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Spośród całkowitej liczby podmiotów w Krakowie (74707 w 1997r.) sektor publiczny obejmuje 1115 podmiotów, wśród których tylko 140 to przedsiębiorstwa publiczne.

Podmioty sektora prywatnego najliczniej reprezentowane są przez osoby fizyczne -65752, spółki cywilne - 10153 oraz spółki prawa handlowego - 5433, wśród których najwięcej liczebnie jest spółek z o.o.. W minionym roku wzrosła liczba spółek cywilnych - o ok. 16% spółek akcyjnych - ok.11%. Prawie 16%-wy wzrost odnotowano wśród podmiotów zagranicznych. Strukturę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON wg form organizacyjno - prawnych przedstawia tabela X.5.

Tabela X.5

**Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 1997r.
wg wybranych form organizacyjno-prawnych**

Forma prawna podmiotu	Województwo	Miasto Kraków	
		liczba podmiotów	Udział %
ogółem	103 239	74 707	100,0%
osoby fizyczne	92 215	65 752	88,0%
spółki cywilne	12 728	10 153	13,6%
spółki prawa handlowego	5981	5447	7,3%
w tym:			
z o.o.	5449	4953	90,9%
akcyjne	431	403	7,4%
jawne	85	77	1,4%

komandytowe	16	14	0,3%
spółdzielnie	593	418	0,0%
przedsiębiorstwa publiczne	160	139	0,6%
przedstawicielstwa zagraniczne	36	36	0,2%
przedsiębiorstwa zagraniczne			

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg wybranych sekcji EKD

Najwięcej podmiotów **sektora publicznego** działa w sekcjach: działalność produkcyjna, obsługa nieruchomości i firm, ochrona zdrowia i opieka socjalna oraz edukacja.

Podmioty **sektora prywatnego** w przeważającej części zajmują się handlem, zarówno detalicznym jak i hurtowym, obsługą nieruchomości i firm (zwłaszcza działalnością związaną z prowadzeniem interesów), budownictwem, hotelarstwem i gastronomią, sprzedażą i naprawą pojazdów mechanicznych, działalnością poligraficzną i wydawniczą, produkcją artykułów spożywczych i napojów, transportem, produkcją odzieży, działalnością związaną z rekreacją, kulturą i sportem. Strukturę podmiotów wg wybranych sekcji EKD przedstawiają tabela X.6.i wykres X.2.

Tabela X.6.

Struktura podmiotów wg wybranych sekcji EKD

	Kraków		Województwo	
	ilość	%	ilość	%
Ogółem	74 707		103 239	
handel i naprawy	27483	36,79%	38001	36,81%
obsługa nieruchomości i firm	12657	16,94%	14522	14,07%
działalność produkcyjna	8150	10,91%	13 257	12,84%
budownictwo	6577	8,80%	10464	10,14%
transport składowanie i łączność	6503	8,70%	9267	8,98%
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	4516	6,04%	5722	5,54%
ochrona zdrowia i opieka socjalna	3446	4,61%	4245	4,11%
hotele i restauracje	1859	2,49%	2662	2,58%
pośrednictwo finansowe	1732	2,32%	2032	1,97%
edukacja	1308	1,75%	1828	1,77%
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	323	0,43%	898	0,87%
administracja publiczna i obrona narodowa	88	0,12%	224	0,22%
Górnictwo i kopalnictwo	21	0,03%	43	0,04%
zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	19	0,03%	41	0,04%
Rybołówstwo i rybactwo	3	0,00%	3	0,00%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Sprzedaż i zatrudnienie w jednostkach sektora przedsiębiorstw

Analiza wielkości przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług jednostek sektora przedsiębiorstw Krakowa w latach 1994-1997 (Tabela X.7.) wskazuje na wyraźny wzrost znaczenia sektora prywatnego, którego udział w przychodach wzrósł z 36,2% w 1994 do 58,3% w 1997 r.

W 1997 r. jednostki sektora przedsiębiorstw uzyskały przychód ze sprzedaży wyrobów i usług (bez VAT-u) w wysokości 14 425 554,7 tys. zł co po przeliczeniu na 1 zatrudnionego wynosi 81 569 zł. Przy porównywaniu tej wartości z danymi z lat poprzednich należy uwzględnić fakt, iż począwszy od roku 1996 dane dotyczące sprzedaży prezentuje się **bez uwzględnienia podatku akcyzowego**.

Prawie 58% przychodów ogółem przypadło na sektor prywatny przy udziale w zatrudnieniu ok. 70%. Jednostki publiczne z kolei uzyskały przychód na 1 zatrudnionego znacznie wyższy.

Największe przychody uzyskała sekcja *działalność produkcyjna*, aż 62% przychodów wszystkich jednostek sektora przedsiębiorstw. W sekcji tej 51% przychodów wypracowały jednostki sektora publicznego. Drugi co do wielkości przychód uzyskały jednostki budownictwa - ponad 16% przychodów sektora przedsiębiorstw, z tego ponad 87% uzyskały jednostki prywatne. Przychody pozostałych znaczących sekcji zostały wypracowane przede wszystkim przez jednostki prywatne. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług uzyskane przez jednostki sektora przedsiębiorstw w rozbiściu na sektor publiczny i sektor prywatny oraz z wyszczególnieniem sekcji działalności EKD przedstawiają tabela X.7. oraz wykresy X.3., X.4. i X.5.

Tabela X.7.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług uzyskane przez jednostki sektora przedsiębiorstw w Krakowie w 1997 r.

sekcja EKD	Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług			
	ogółem		sektor publiczny	sektor prywatny
	w tys. zł	Dynamika	w tys. zł	
ogółem sektor przedsiębiorstw	14425554,7	122,7	6021282,2	8404272,5
zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	683103,3	109,2	674688,2	x
budownictwo	2349191	124,1	297867,4	1290697,5
handel i naprawy	464 000	156,7	14 538	275918,6
hotele i restauracje	176843,9	137,9	13393,3	122157,2
transport składowanie i łączność	448324,1	104,8	189005,2	218701,8
obsługa nieruchomości i firm	947313,9	122,6	76562,8	716440,2
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	249940,9	124,4	41920,7	169482,7
działalność produkcyjna	9070797,1	122,9	4690317,6	4380489,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw Krakowa w ostatnich latach wykazywało rosnący udział sektora prywatnego z 55,3% w 1994r. do 70,5% w 1997r.

W 1997r. (narastająco I - XII) przeciętna liczba zatrudnionych wyniosła 171102 osoby. Przeciętne zatrudnienie w miesiącu grudniu wyniosło 174.001. Porównując dane na 31.XII.1996r. i 31.XII.1997r. nastąpił wzrost liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw o 1771 osób. Największe zatrudnienie

występowało w sekcji *działalność produkcyjna* 78 688 osoby (44,5% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw. Znaczny udział miały sekcje *budownictwo* (17,8%) *handel i naprawy* (15,5%) oraz *obsługa nieruchomości i firm* (9,3%).

W przypadku większości sekcji pod względem wielkości zatrudnienia dominuje sektor prywatny. Przewaga sektora publicznego utrzymała się jedynie w sekcjach: *górnictwo i kopalnictwo*, *transport, składowanie i łączność* oraz *zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę*

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w 1997r. prezentują: tabela X.8. i wykres X.6.

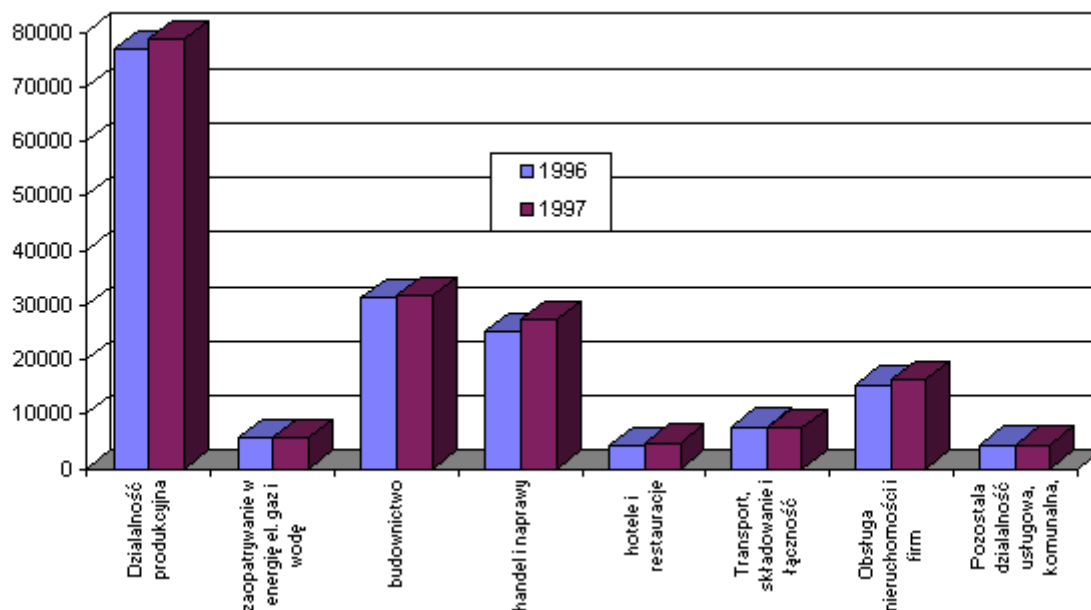
Tabela X.8.

**Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 1997r.
wg wybranych sekcji EKD**

Sekcja EKD	ogółem		Sektor publiczny	Sektor prywatny
	Przeciętna liczba zatrudnionych	Dynamika 1996 = 100	Przeciętna liczba zatrudnionych	
Ogółem sektor przedsiębiorstw	176 851	103,4	52 210	124 641
Działalność produkcyjna	78 688	102,5	30 678	48 010
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	5 543	96,9	5 483	-
Budownictwo	31 662	101,3	5 404	26 258
Handel i naprawy	27 417	109,2	1 551	25 866
Hotele i restauracje	4 733	113,5	527	4 206
Transport, składowanie i łączność	7 421	96,4	4 759	2 662
Obsługa nieruchomości i firm	16 414	106,6	1 358	15 056
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	4 352	99,8	2 061	2 291

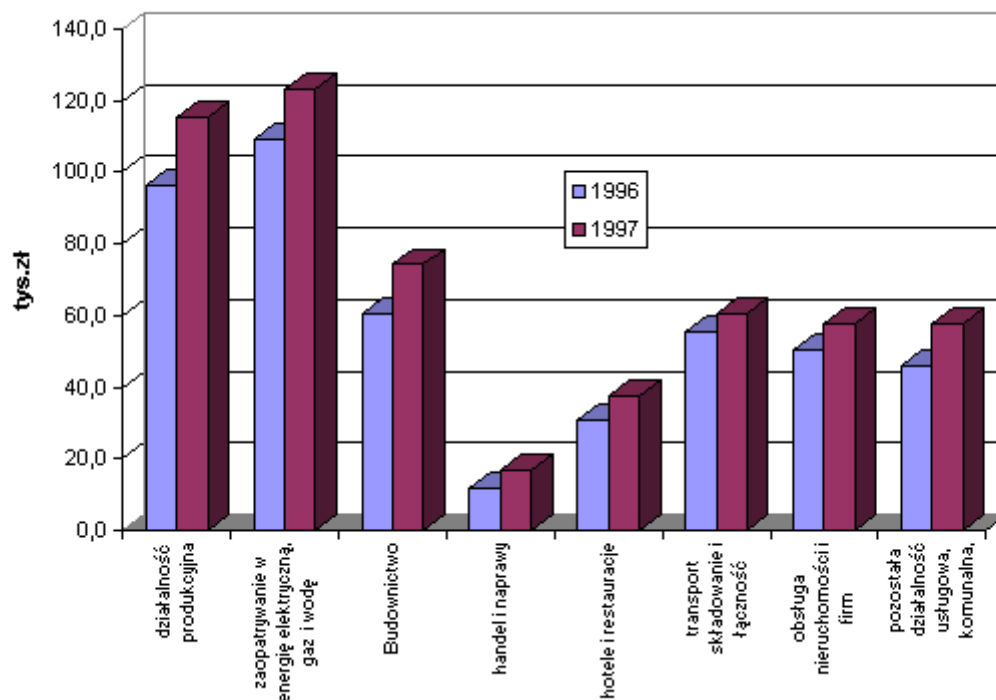
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wg sekcji EKD w Krakowie w latach 1996 - 1997

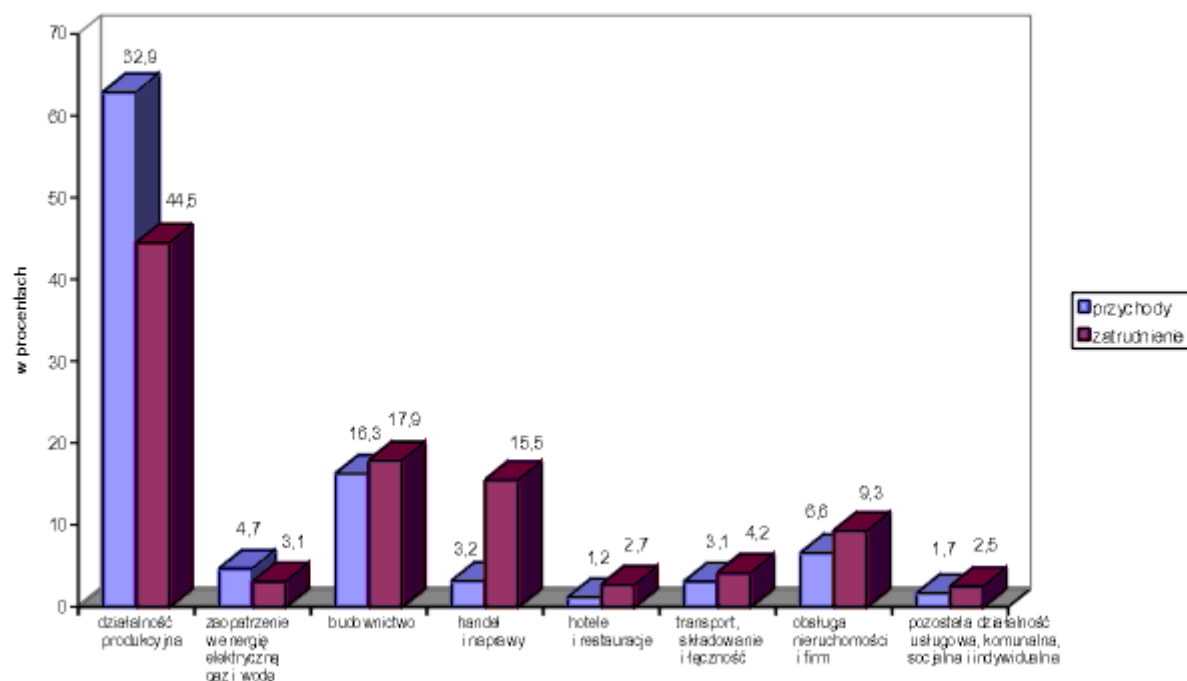
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług na 1 zatrudnionego wg sekcji EKD w Krakowie w latach 1996 - 1997

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Udział wybranych sekcji EKD w przychodach i zatrudnieniu w Krakowie w 1997 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Wskaźniki finansowe jednostek sektora przedsiębiorstw

Struktura kosztów jednostek sektora przedsiębiorstw

W strukturze kosztów w obydwóch sektorach własności, główną pozycję stanowiło w 1997r. zużycie materiałów i energii. Odpowiednio:

- w sektorze publicznym - 36,9 %

- w sektorze prywatnym - 40,2 %

Kolejnymi pozycjami są, w przypadku sektora publicznego podatki i opłaty, których udział wzrósł w stosunku do roku ubiegłego o 2,4%, a sektora prywatnego usługi obce.

Charakterystycznym zjawiskiem dla obydwu sektorów jest spadek udziału w kosztach podatków i opłat oraz wzrost obciążenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników. Dla sektora publicznego dodatkowo charakterystyczny jest znaczny spadek zużycia materiałów i energii i usług obcych oraz duży udział podatków i opłat. Strukturę kosztów wg. rodzajów w podmiotach gospodarczych oraz jej zmiany przedstawia tabela X.9. i wykres X.9.

Tabela X.9.

**Struktura kosztów w podmiotach gospodarczych w Krakowie
w latach 1996-97**

	Ogółem		Sektory				Działalność produkcyjna		Budownictwo	
			publiczny		prywatny					
	1996r.	1997r.	1996r.	1997r.	1996r.	1997r.	1996r.	1997r.	1996r.	1997r.
Koszty ogółem:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego:										
amortyzacja	4,0	4,5	4,3	5,1	3,5	3,8	3,0	3,6	1,9	1,7
zużycie materiałów i energii	39,9	38,4	40,4	36,9	39,1	40,2	44,5	44,0	30,8	31,2
usługi obce	16,4	15,5	13,2	10,8	22,1	20,9	13,7	10,3	28,0	30,9
wynagrodzenia brutto	14,2	14,8	11,5	12,3	19,1	17,7	10,5	11,4	20,0	17,1
świadczenia na rzecz pracowników	6,7	7,0	5,7	5,8	8,5	8,4	5,2	5,4	8,9	8,8
podatki i opłaty	14,5	13,9	21,7	24,1	1,6	2,1	21,0	20,9	0,9	2,8
pozostałe	4,3	5,9	3,2	5,0	6,1	6,9	2,1	4,4	9,5	7,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności (tj. relacja kosztów z całokształtu działalności do przychodów z tej działalności) w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrósł o 1,6%.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto (tj. relacja salda wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem) spadł w porównaniu z rokiem ubiegłym o 1,5%. Wzrost tego wskaźnika odnotowały jedynie sekcje: hotele i restauracje oraz obsługa nieruchomości i firm. Największy spadek nastąpił w sekcji transport, składowanie i łączność - aż o 10,3%. Wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźnik rentowności przedstawiają: tabela X.10 i wykres X.10.

Tabela X.10.

**Wskaźniki finansowe podmiotów gospodarczych w Krakowie
w latach 1995 - 1997**

	Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności *) w %			Wskaźnik rentowności obrotu brutto **) w %		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
Ogółem:	93,3	96,4	98,0	6,8	3,5	2,0
sektor publiczny	91,4	96,4	97,8	8,8	3,6	2,2
sektor prywatny	96,0	96,5	98,2	4,0	3,4	1,8

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

*)Relacja kosztów uzyskania przychodu do przychodu ogółem

**)Relacja salda wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem

Podsumowując można stwierdzić, iż generalnie w 1997 roku nie odnotowano znaczniejszych zmian w strukturze kosztów przedsiębiorstw.

Miniony rok przyniósł nieznaczny spadek rentowności. W sektorze publicznym nieco spadł udział podmiotów, które uzyskały dodatni wynik finansowy, z kolei w sektorze prywatnym ich udział się zwiększył.

Rynek pracy

Poziom bezrobocia w Krakowie w latach 1992-1997 kształtował się na niższym poziomie niż wojewódzki i ogólnokrajowy (tabela X.11.).

Tabela X.11.

Poziom bezrobocia w latach 1992-1997

	stopa bezrobocia*		
lata	Polska	województwo krakowskie	rejon Kraków**
1992	13,6 %		9,4
1993			8,6
1994	16,0 %		8,5
1995	14,9 %	8,1	6,9
1996	13,6 %	6,8	5,4
1997	10,5	4,3	3,6

*miernik określający udział bezrobotnych w ogólnej liczbie zawodowo czynnych, poza rolnictwem

**Rejonowy Urząd Kraków obejmuje: m. Kraków, Gołcza, Iwanowice, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Skalę, Skawinę, Słomniki, Sułoszowa, Świątniki Grn., Trzyciąż, Zielonki.

źródło :opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Tabela X.12.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie miasta Krakowa

Data	Liczba bezrobotnych w Krakowie
31.12.95	21 973
30.09.96	18 849
31.12.96	17 267
31.12.97	15 415

źródło :opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wśród bezrobotnych województwa krakowskiego i rejonu Kraków nadal przeważają kobiety, które stanowią 65% ogółu osób zarejestrowanych w urzędach rejonowych. Udział ten nieznacznie wzrósł w stosunku do roku 1996 o 1,2% (wykres X.11.).

W strukturze wiekowej nastąpił wyraźny wzrost udziału bezrobotnych w wieku do 24 lat, którzy stanowią około 1/3 bezrobotnych (wykres X.12.).

W minionym roku wśród bezrobotnych zdecydowanie wzrósł odsetek osób z wykształceniem zasadniczym; ich udział łącznie z osobami z wykształceniem podstawowym wynosi aż 64,6% ogółu bezrobotnych(wykres X.13.).

W 1997r. procent bezrobotnych absolwentów wzrósł z 4,6% do 7,2%, co oznacza, iż wzrosło w tej grupie zainteresowanie rejestracją w urzędach pracy.

W 1997r. wzrósł aż o 26,7% do poziomu 68% udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych (wykres X.14.).

Oferty pracy

W 1997r. w Rejonie Kraków nastąpił wzrost liczby zgłoszonych ofert pracy; w skali całego roku zgłoszono o 16% więcej ofert niż w roku 1996. Na koniec roku przypadało 27,7 bezrobotnych na jedna ofertę pracy. Najwięcej ofert pracy pochodziło z sekcji działalność produkcyjna, budownictwo, handel i naprawy, a najbardziej poszukiwane zawody to: sprzedawca, murarz, ślusarz, szwaczka.

Poziom i struktura wydatków z funduszu pracy

Wydatki na zasiłek dla bezrobotnych pochłaniały w 1997r. średnio 76% Funduszu Pracy. W strukturze wydatków na poszczególne aktywne formy walki z bezrobociem nastąpił wzrost wydatków na szkolenia, roboty publiczne oraz pożyczki (tabela X.13, wykres X.16.). Ogółem w 1997 roku rozpoczęło szkolenia 1879 osób, co oznacza wzrost o 67% w stosunku do 1996 roku.

Tabela X.13.

Wydatki z Funduszu Pracy w latach 1995 - 1997

wyszczególnienie	1995r.		1996r.		1997r.	
	w tys. zł	%	w tys. zł	%	w tys. zł	%
Wydatki ogółem w tys. zł	86 140,4	100%	101 035,4	100%	79796,7	100%
zasiłki dla bezrobotnych	72 616,4	84,3%	85 753,6	84,9%	61193,6	76,7%
szkolenia bezrobotnych	1 292,1	1,5%	1 793,9	1,8%	2605,2	3,3%
pożyczki dla bezrobotnych oraz na dodatkowe miejsca pracy	1 46 4,4	1,7%	1 173,3	1,2%	2086	2,6%
prace interwencyjne	2 842,6	3,3%	2 356,8	2,3%	1974,5	2,5%
roboty publiczne	1 550,5	1,8%	1066,6	1,1%	2023,1	2,5%
umowy absolwenckie	1 550,5	1,8%	2 220,1	2,2%	1931,7	2,4%
wynagrodzenie młodocianych oraz ekwiwalent dla uczniów	4 220,9	4,9%	5 615,3	5,6%	6692,8	8,4%
pozostałe	603,0	0,7%	1 055,8	1,0%	1289,8	1,6%

źródło :opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Porównując strukturę wydatków z Funduszu Pracy w kilku ostatnich latach można zauważyć wyraźne zmniejszenie w ubiegłym roku udziału zasiłków w wydatkach ogółem: zasiłków na rzecz aktywnych form pomocy.

Podsumowując sytuację na rynku pracy w Krakowie można zauważyć, że w porównaniu ze stopą bezrobocia w skali całego kraju, czy nawet województwa bezrobocie w Krakowie nie jest wysokie i wykazuje pozytywne tendencje spadkowe. Podobnie jak dla kraju w strukturze bezrobotnych dominują

kobiety, w sposób nieproporcjonalny do udziału w ogólnej strukturze ludności. Przeszło połowę bezrobotnych przypada na osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym i jest to tendencja charakterystyczna dla całego kraju, warto również zauważyć, że systematycznie rośnie liczba miejsc pracy dla osób z wykształceniem wyższym.

Na szczęście obserwuje się pozytywną tendencję zmiany modelu kształcenia:

- spadek zainteresowania przy wyborze szkoły ponadpodstawowej szkołami zasadniczymi zawodowymi,
- wzrost liczby studentów w Krakowie, a tym samym ich udziału wśród osób powyżej 15-ego roku życia.

1. Handel, Usługi, Gastronomia

(na podstawie danych Wydziału Handlu i Usług UMK)

Handel

Na koniec grudnia 1997r. działalność handlową w Krakowie prowadziło 33 000 podmiotów - osób fizycznych i spółek cywilnych, o przeciętnym zatrudnieniu 2,7 osoby na jeden zakład, a łącznym zatrudnieniu ok. 89 tys. osób. Działalność handlową prowadzi ok. 41% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej. W strukturze rodzajowej działalności handlowej w Krakowie ok. 42% podmiotów prowadzi stałe placówki detaliczne.

W porównaniu do grudnia 1996r. nastąpił wzrost liczby podmiotów handlu prywatnego o 5%, przy czym średniomiesięczny przyrost netto (tj. nowe wpisy minus likwidacje) ilości podmiotów podejmujących tę działalność wyniósł w 1997r. - 140 i w porównaniu do 1996 r. był niższy o 30 podmiotów.

Handel detaliczny

Wg stanu na koniec grudnia 1997r. w Krakowie funkcjonowało ok. 14 000 sklepów różnych branż, w tym:

- ok. 13 870 sklepów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne,
- ok. 150 sklepów prowadzonych przez 20 podstawowych jednostek handlu państwowego i spółdzielczego, objętych co roku własnymi badaniami ankietowymi.

Dane te, z uwagi na trudności w ich pozyskaniu, nie ujmują placówek handlowych prowadzonych przez spółki prawa handlowego, organizacje społeczne oraz sklepy firmowo - fabryczne zakładów produkcyjnych. Szacuje się, że sklepy te stanowią ok. 10-15% ogółu sieci handlowej w mieście.

Przebieg procesu prywatyzacji na przestrzeni ostatnich lat doprowadził do całkowitego przeobrażenia struktury własnościowej sieci handlowej. Wg danych szacunkowych można przyjąć, że handel w Krakowie jest niemal w 100% sprywatyzowany.

Największe zmiany w strukturze własnościowej sieci handlowej nastąpiły w 1990 i 1991r. Równolegle do tych zmian następuje systematyczny wzrost liczby sklepów ogółem - w porównaniu do stanu na koniec 1987r. ich liczba wzrosła 6-krotnie, w tym 38-krotnie sklepów prywatnych.

Systematyczny wzrost liczby sklepów wpływa korzystnie na poprawę warunków zakupów i zaopatrzenia mieszkańców jak i turystów. W ostatnich latach na 1 sklep w Krakowie przypadało średnio:

- w 1994 - 65 osób,
- w 1995 - 57 osób,
- w 1996 - 55 osób,

- w 1997 - 53 osoby,

podczas gdy w np. w roku 1987 wskaźnik ten wynosił 312. W układzie przestrzennym Krakowa największe nasycenie siecią handlową występuje kolejno w rejonie Podgórze - 4.469 sklepów (32%) , na terenie Nowej Huty – 3.635 (26%), Krowodrzy - 3.510 (25%) i Śródmieścia – 2.403 (17%).

Korzystne zmiany w handlu krakowskim to nie tylko wzrost wskaźników charakteryzujących tę sferę działalności ale także poprawa jakości obsługi, wystroju placówek , dostępności sieci wskutek wydłużenia godzin otwarcia, uruchamiania sklepów całodobowych oraz czynnych w niedziele i święta, rozwoju targowisk, organizowania kiermaszów handlowych, akcji promocyjnych itp.

Analizując mapę handlową Krakowa nie sposób nie zauważyć dynamicznego rozwoju wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej ponad 300 m² .

Zaliczyć do nich należy supermarkety (o powierzchni sprzedażowej od 300 – 2 500 m²), hipermarkety (o powierzchni sprzedażowej powyżej 2 500 m²), domy towarowe oraz inne obiekty o dużej powierzchni, prowadzące sprzedaż artykułów nieżywnościowych.

Na koniec 1997r. funkcjonowało w mieście:

- 49 supermarketów, o powierzchni ogółem ok.45.000 m², w tym powierzchni sprzedażowej ok. 30.700 m²
- 5 hipermarketów ,o powierzchni ogółem ok. 65.900 m², w tym powierzchni sprzedażowej ok. 33.500 m² .
- 8 domów towarowych, o powierzchni ogółem ok.31.400 m², w tym powierzchni sprzedażowej ok. 10.000 m²
- 4 inne duże obiekty handlowe, w tym Makro Cash & Carry o powierzchni ogółem ok. 33 000 m², w tym powierzchni sprzedażowej ok. 22 600 m² .

Powierzchnia ogółem, zajmowana przez ww. obiekty handlowe wynosi ok.175 500 m² w tym powierzchnia sprzedażowa ok. 97 000 m² .

Szacunkowy udział % powierzchni ogółem ww. obiektów wynosi 19% ogółu powierzchni sieci handlowej w Krakowie, natomiast powierzchni ogółem hipermarketów ok.7%. Nadmienić należy, że udziały te będą relatywnie ale niewiele mniejsze przy uwzględnieniu sieci detalicznej prowadzonej przez spółki prawa handlowego, sklepy firmowo - fabryczne, oraz inne , które nie zostały objęte analizą.

Targowiska

Na koniec 1996r. funkcjonowało w Krakowie ogółem 37 targowisk, w tym 18 miejskich.

Na przestrzeni 1997 r.:

- wydano 2 decyzje na uruchomienie nowych targowisk - Giełd Narciarskich "Orlik" i "Stowarzyszenie Rotunda",
- zlikwidowano 1 targowisko - "Rolhut" przy ul. Wąwozowej.

Względem targowisk zlokalizowanych na gruntach gminnych Miasto prowadziło politykę zgodną z założeniami Planu Rozwoju Krakowa 1997 - 2001. Wpływy z działalności targowiskowej w 1997r. wzrosły w porównaniu z 1996r. o 21%, a w porównaniu z rokiem 1994 o 115%.

Ważnym osiągnięciem w 1997r. było wynegocjowanie z dzierżawcą targowiska Plac Imbramowski warunków budowy hali targowej i zadaszonych targowiska oraz podjęcie przez dzierżawcę prac organizacyjno – technicznych związanych z przygotowaniem tej inwestycji.

Ponadto w 1997r. wybudowano I część targowiska "PIAST" na os. Piastów, które uruchomiono w lutym 1998r. oraz wykonano prace projektowe niezbędne do podjęcia budowy targowiska przy Pętli Rakowickiej.

Usługi

Według danych szacunkowych na koniec 1997r. działalność gospodarczą w sferze usług prowadziło w Krakowie około 24 tys. osób fizycznych i spółek cywilnych, tj. około 30% ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej. W ciągu czterech ostatnich lat przybyło ok. 7 tys. podmiotów, które zgłosiły uruchomienie działalności usługowej.

W grupie usług ok. 6% stanowiły zakłady rzemieślnicze, które wykonywały działalność w branżach zanikających na terenie miasta. Główną przyczyną regresu w branżach tradycyjnego rzemiosła był spadek rentowności, spowodowany takimi czynnikami jak: wzrost konkurencyjności wyrobów przemysłowych, wysokie czynsze, brak promocji, zmiana w stylu życia mieszkańców itp.

Wobec rzemiosł uznanych za zanikające, Gmina prowadziła politykę preferencyjną poprzez organizowanie przetargów celowych oraz obniżanie stawek czynszowych. W 1997r. na liście rzemiosł objętych preferencjami znalazło się łącznie 17 branż, w tym w ramach:

- usług bytowych: szewstwo naprawkowe, krawiectwo naprawkowe, naprawa sprzętu agd,
- rzemiosł przestrzennych: ślusarstwo, stolarstwo, tapicerstwo,
- innych zanikających rzemiosł: konwisarstwo, kaflarstwo, zduństwo, garncarstwo, witrażownictwo, gorseciarstwo, usługi pralnicze bez chemicznego czyszczenia, organmistrzostwo, wytwarzanie i naprawa obuwia ortopedycznego, naprawa i konserwacja wag, usługi zegarmistrzowskie.

Rokrocznie lista ta jest weryfikowana w uzgodnieniu z Izbą Rzemieślniczą.

Zadanie w zakresie ochrony działalności zanikających w mieście ujęte zostało w Planie Społeczno-Gospodarczym na lata 1996-2000 oraz w Planie Rozwoju Krakowa na lata 1997-2001.

Gastronomia

W 1997r. działalność gastronomiczną prowadziło w Krakowie ok. 2400 podmiotów, w tym:

- ok. 2 260 osób fizycznych, spółek cywilnych, co stanowi ok. 3% podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej,
- ponad 100 podmiotów o innej formie prawnej w tej grupie dominują spółki prawa handlowego, a wśród nich spółki z o.o. (ok.90%), a także spółdzielczość "Społem".

Uwzględniając przynależność tych podmiotów do sektora prywatnego przyjmuje się, że gastronomia w Krakowie jest w 100% sprywatyzowana.

W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zakładów gastronomicznych wzrosła o 5%

W układzie przestrzennym Krakowa największa liczba placówek gastronomicznych ogółem usytuowana jest na terenie Krowodrzy (ok.885) i Podgórze (ok.720), znacznie mniej znajduje się na terenie Śródmieścia (ok.420) i Nowej Huty (ok.370).

Biorąc jednak pod uwagę strukturę rodzajową zakładów gastronomicznych zaznaczyć należy że największa koncentracja restauracji i kawiarni występuje w śródmieściu (łącznie ok.212) głównie w centrum Krakowa. Na terenie Krowodrzy, Podgórze i Nowej Huty - ich ilość zawiera się w przedziale 40 - 70. Generalnie w całym Krakowie przeważają zakłady małej gastronomii oraz różnego typu bary, które stanowią ponad 80% całej sieci gastronomicznej w Krakowie.

Wg danych szacunkowych liczba mieszkańców przypadająca na jedną placówkę gastronomiczną w Krakowie wynosiła w grudniu 1997 r. 309 osób. W porównaniu do grudnia 1996 r. - kiedy to wskaźnik ten kształtował się na poziomie 320 osób - nasycenie siecią gastronomiczną w 97 r. było nieznacznie większe. W 1993r. wskaźnik ten wynosił 390 osób. Dla przykładu w 1983 r. wskaźnik ten wynosił 1.350 - 1.400 osób.

Wskaźnik nasycenia siecią gastronomiczną w całym mieście wynosił przeciętnie 7 placówek na 1 km² powierzchni. Największy stopień koncentracji placówek gastronomicznych wystąpił w Śródmieściu – 3 placówki, najmniejszy w Nowej Hucie, bo wynoszący zaledwie 3 placówki na 1 km².

Aktualnie nasycenie siecią gastronomiczną jest ponad 10-krotnie wyższe w porównaniu do 1983 r., a tym samym lepsze są warunki i dostępność gastronomii dla konsumentów. Na uwagę zasługuje stosunkowo wysoka pozycja na krakowskim rynku gastronomicznym spółdzielczości "Społem", w skład której wchodzi: Gastronomiczno - Turystyczna Spółdzielnia Spożywców, Handlowa Spółdzielnia "Jubilat" i PSS "Społem" Nowa Huta. Przeobrażenia wynikające z urynkwienia gospodarki wpłynęły również na zmiany struktury sieci tego pionu. Pomimo trzykrotnego spadku liczby placówek, "Społem" nadal dysponuje znaczącym potencjałem gastronomicznym - 30 placówek (stan na 31.12.1997r.), co stanowi 1,2% ogółu sieci gastronomicznej w mieście. Pozytywnym symptomem jest uruchomienie w 1997r. przez spółdzielnię "Społem" nowych barów mlecznych przekształconych z innych prowadzonych przez nie placówek gastronomicznych. Na koniec 1997r. liczba barów mlecznych prowadzonych przez te Spółdzielnie wynosiła 22, co stanowi 80% ogółu tej sieci w mieście.

1. Turystyka

Tradycja historyczna, wiele cennych obiektów zabytkowych, wpisanie zespołu zabytkowego Krakowa na listę UNESCO światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego powoduje, że Kraków jest dużą atrakcją turystyczną o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Ponadto od 9 września 1994r. Zarządzeniem Prezydenta RP Kraków został uznany za Pomnik Historii w granicach Krakowa XIX - wiecznego.

Szacuje się, że w latach 1994 - 1996 Kraków odwiedziło w sumie ok. 11,2 mln turystów. Wpływy z turystyki w latach 1994 - 1996 szacuje się ogółem na ok. 430 mln USD.

Liczba obiektów i miejsc noclegowych w Krakowie wzrosła w minionym roku o ok. 66%. Z krakowskiej bazy noclegowej skorzystało ok. 1 115 164 osoby, z tego niemal połowę stanowili cudzoziemcy.

Strukturę bazy turystycznej Krakowa oraz jej wykorzystanie w okresie październik 1995 - październik 1996 przedstawiają tabele: X.14. i X.15.

Tabela X.14. **Baza turystyczna Krakowa w latach 1996 - 1997**

	Obiekty				Miejsca noclegowe			
	ogółem		w tym całoroczne		ogółem		w tym całoroczne	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
ogółem, w tym:	57	95	55	80	9435	13658	8629	9162
hotele	38	42	37	39	7651	7896	7077	6609
motele	3	3	3	3	195	203	195	203
pensjonaty	5	5	5	5	126	175	126	175
domy wycieczkowe	4	6	3	5	358	633	310	585
schroniska	4	4	4	4	415	419	411	415
schroniska młodzieżowe	3	3	3	2	690	690	510	460

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Tabela X.15.

Wykorzystanie bazy turystycznej w Krakowie w 1997r.

	Korzystający z bazy turystycznej		Udzielone noclegi		wynajęte pokoje		Stopień wykorzystania
	Ogółem	w tym cudzoziemcy	Ogółem	w tym cudzoziemcy	Ogółem	w tym cudzoziemcy	w %
Ogółem	1115164	518120	2049463	1046375	748547	425604	56,7
w tym:							
hotele	813192	415564	1419387	809753	721665	415905	58,3
motele	36427	18721	39837	23155	17319	6781	53,8
pensjonaty	12619	3668	23724	8156	9563	2918	44,5
pozostałe	252926	80167	566515	205311	-	-	53,9
w tym:							
domy wycieczkowe	68504	32358	133700	60749	-	-	63,1
schroniska	41856	4452	64751	6788	-	-	43,4
schroniska młodzieżowe	50604	7019	115817	17430	-	-	65,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Inwestycje zagraniczne(na podstawie opracowania *"Inwestycje zagraniczne w województwie krakowskim - 1997"*)

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie krakowskim wyniosła do końca 1997 r. co najmniej 1166 mln USD. Oznacza to, że po raz pierwszy roczna wartość napływu kapitału zagranicznego do województwa przekroczyła 500 mln USD. Stanowi to kontynuację obserwowanego od trzech lat trendu szybkiego wzrostu. O ile do końca 1994 r. suma zrealizowanych inwestycji wynosiła zaledwie ok. 175 mln USD, to w latach 1995, 1996 przybyło odpowiednio 135 i 355 mln USD. Tendencja ta pokrywa się z ogólnokrajową, ale tempo wzrostu jest obecnie nieco szybsze w regionie krakowskim. Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie krakowskim w latach 1994 - 1997 ilustruje tabela X.24.

Napływ kapitału z zagranicy zaznacza się zarówno w postaci inwestycji dużych i bardzo dużych rzędu kilkudziesięciu milionów USD (23 przedsięwzięcia o wartości jednostkowej powyżej 10 mln USD), jak i zwiększającej się liczby inwestycji średniej wielkości. Odnotowano łącznie 77 inwestycji powyżej 1 mln USD, co oznacza podwojenie ich liczby w stosunku do roku 1996. Ogólna wartość inwestycji przekraczających ww. próg wyniosła 1150 mln USD. Suma kapitału zaangażowanego w firmach inwestujących po kilkaset tysięcy USD jest w porównaniu z tym stosunkowo niewielka (ok. 15 mln USD). Jeżeli przyjąć, że pozostałe z ok. 1000 firm z udziałem zagranicznym zarejestrowanych w systemie REGON to firmy małe i b. małe, to szacować można, że całkowite inwestycje zagraniczne w regionie zbliżone są do sumy 1,2 mld USD

Listę największych inwestycji zagranicznych w Krakowie (zainwestowanie powyżej 1 mln USD) przedstawia tabela X.17.

Pochodzenie kapitału zagranicznego

Pochodzenie kapitału zagranicznego według krajów - porównawczo w województwie krakowskim i w Polsce – przedstawiają: tabela X.16. i wykres X.25.

Tabela X.16.

Pochodzenie kapitału zagranicznego w województwie krakowskim i w Polsce wg krajów pochodzenia kapitału

		Wartość inwestycji		
Lp.	Kraj	w mln USD		
		woj. krakowskie	Liczba inwestycji o wartości powyżej	
			1 mln USD	10 mln USD
	OGÓŁEM	1166,2		
1.	USA	461,7	19	6
2.	Niemcy	153,1	21	7
3.	Francja	150,4	7	4
4.	Chorwacja	123,8	1	1
5.	Austria	51,9	9	1
6.	Holandia	47,3	5	1
7.	Międzynarodowy	45,4	1	1
8.	Turcja Belgia	45,4	1	1
9.	Szwecja	35,2	3	1
10.	Włochy	9,4	3	-
11.	Wielka Brytania	9,1	2	-
12.	Lichtenstein	5,8	2	-
13.	Słowenia	5,0	1	-
14.	Dania	5,0	1	-
15.	Norwegia	4,9	1	-

źródło: VRG STRATEGIA, "Inwestycje zagraniczne w województwie krakowskim 1997"

Struktura inwestycji zagranicznych ze względu na kraj pochodzenia kapitału uległa w ostatnim roku większej dywersyfikacji w stosunku do lat poprzednich. Nadal zdecydowanie przeważa kapitał amerykański (40%), jego dominacja wyraźnie się jednak zmniejszyła dzięki dużym inwestycjom firm europejskich w roku 1997. Charakterystyczna jest znaczna liczba średnich i małych firm z kapitałem niemieckim.

W porównaniu do lat poprzednich zwiększył się zdecydowanie udział kapitału francuskiego, przede wszystkim dzięki nabyciu Elektrociepłowni Kraków przez Elctricité de France, budowie tlenowni Air Liquide oraz hipermarketów Géant i Carrefour. Pojawił się także kapitał chorwacki wraz z przejęciem akcji Polfy przez firmę Pliva z Zagrzebia. Z czterech wymienionych krajów pochodzi łącznie ok. 77% zainwestowanego kapitału.

Tabela X.17.

Największe inwestycje zagraniczne w Krakowie (pow. 1 mln USD) do 31.12. 1997 r.

Lp	Miejsce inwestycji	Inwestorzy (% akcji lub udziałów)	Kraje	mln USD
	Zakłady Przemysłu Tytoniowego S.A.	Philip Morris (33%)	USA	2 60,0
	Krakowskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A.	Pliva (80%)	Chorwacja	123,8
	Elektrociepłownia Kraków S.A.	Electricité de France (55%)	Francja	79,8
	Bank Przemysłowo-Handlowy w Krakowie	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (15%) ING Group (13%)	Międzynarodowy / Holandia	77,4
	Cementownia Nowa Huta	Rumeli Group	Turcja	45,4
	Donnelley Polish American Printing Company	Polsko – Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (49%) RR Donnelley & Sons Co.(51%)	USA	35,0
	Carrefour (hipermarket w budowie)*	Carrefour (100%)	Francja	30,0
	Cracovia Business Center	University Business Center Ltd	Szwecja	25,0
	Artigraph S.A.*	F&P Holding (57%)	USA	24,5
	Hotel "Ibis" Chopin sp. z o.o.	Porr International (100%)	Austria	20,0
	Centrum Prasowo - Poligraficzne w Krakowie sp. z o.o. (d. Polsko - Amerykańskie Towarzystwo Prasowe)	Passauer Neue Presse (80%) Polsko – Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości	Niemcy/USA	19,0
	Alpol sp. z o.o.	Air Liquide (90%)	Francja	18,0
	Gé ant Polska Sp. z o.o. - hipermarket	Casino (100%)	Francja	17,5
	Makro Cash & Carry	Metro (100%)	Niemcy	16,0
	Krakowska Drukarnia Prasowa Drukpress Sp. z o.o.	Passauer Neue Presse	Niemcy	15,0
	White Cap Polska Sp. z o.o.	Schmallbach Lubeka (98%)	Niemcy	15,0
	Polska Telewizja Kablowa Kraków S.A.	D.Chase Enterprises (100%)	USA	13,5
	Pierwszy Polsko-Amerykański Bank	Polsko – Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości	USA	12,0
	HIT Polska Sp. z o.o. - hipermarket	Hit Handelsgruppe	Niemcy	10,5
	Stinnes Polska Sp. z o.o. - hipermarket	Stinnes (100%)	Niemcy	10,0
	Bank Współpracy Regionalnej S.A.	Inter Versicherungen (26%)	Niemcy	9,4

	IKEA Retail Sp. z o.o. (hipermarket w budowie)	IKEA (100%)	Szwecja	8,0
	Major Julius Meinl	Julius Meinl (51%)	Austria	6,5
	Ahold & Allkauf Polska Sp. z o.o. - hipermarket	Royal Ahold (50%) Allkauf (50%)	Holandia/Niemcy	6,5
	British Petroleum Polska S.A.	British Petroleum (100%)	Wlk. Brytania	6,0
	McDonald's Polska S.A.	McDonald's (100%)	USA	6,0

Źródło: VRG STRATEGIA, "Inwestycje zagraniczne w województwie krakowskim 1997"

Tabela X.18.

**Pochodzenie inwestycyjnego kapitału zagranicznego przemysłu
oraz usługach i handlu**

Lp.	Kraj	% zainwestowanego kapitału	
		Przemysł	Usługi i handel
1.	USA	49,5	17,1
2.	Niemcy	11,4	17,0
3.	Francja	12,7	13,7
4.	Chorwacja	15,4	-
5.	Austria	1,8	10,5
6.	Holandia	1,0	11,1
7.	Międzynarodowy	-	12,8
8.	Turcja	5,7	-
9.	Szwecja	0,0	9,8
10.	Włochy	0,7	1,2
	OGÓŁEM	100,0	100,0

źródło: VRG STRATEGIA, "Inwestycje zagraniczne w województwie krakowskim 1997"

Struktura branżowa inwestycji zagranicznych

W regionie krakowskim, podobnie jak w całym kraju, zdecydowanie największa część inwestycji zagranicznych przypada na działalność produkcyjną - łącznie 62%, a łącznie z energetyką blisko 70%.

W roku 1997 wyższą dynamikę wskazywały jednak inwestycje w handlu, których udział zwiększył się do 12%. 100 mln USD przekroczyły ponadto inwestycje w działalność bankową, ich wzrost w stosunku do 1996 r. był jednak wolniejszy. Sekcja hotele i restauracje rozwija się bardzo powoli, pomimo wielkich oczekiwań i deklaracji w tym zakresie (w 1994 r. deklarowano 5 dużych zamierzeń inwestycyjnych na łączną kwotę ok. 300 mln USD)

Szczegółową strukturę branżową inwestycji zagranicznych w województwie krakowskim przedstawia tabela X.19.

Zatrudnienie w firmach z udziałem kapitału zagranicznego

Jak wynika z badań firmy VRG Strategia, blisko dwieście dużych i średnich firm z udziałem kapitału zagranicznego (objętych analizą) zatrudnia 24 000 osób (po odliczeniu pracujących w oddziałach poza województwem krakowskim). Stanowi to ok. 7% ogółu pracujących w województwie krakowskim poza rolnictwem, przy czym w przypadku przemysłu udział ten wynosi ok. 14%, a w pośrednictwie finansowym sięga nawet 25%. Najwięcej nowych miejsc pracy stworzyły inwestycje w handlu i usługach – 48%, chociaż przypało na nie tylko 31% zainwestowanego kapitału.

Największy wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy mają inwestycje "od podstaw" tzw. *greenfield*. Całkowita wartość takich inwestycji zrealizowanych w województwie krakowskim do 1997 r. sięga 353 mln USD, co stanowi ok. 30% wartości wszystkich inwestycji zagranicznych. Inwestycje typu *greenfield* świadczą też o atrakcyjności danego regionu dla inwestorów zewnętrznych.

Tabela X.19.

Porównanie struktury inwestycji zagranicznych ze strukturą gospodarki województwa krakowskiego według wybranych działów klasyfikacji EKD (w %).

Sekcja / Dział EKD	Wartość inwestycji zagranicznych (%)		Zatrudnieni (poza rolnictwem) (%)		Wartość produkcji (%)
Działalność produkcyjna	62,0	100,0	25,7	100,0	100,0
W tym:					
produkcja metali		0,4		21,8	27,5
produkcja wyrobów tytoniowych		36,7		5,5	23,5
produkcja artykułów spożywczych i napojów		15,2		12,3	9,4
produkcja metalowych wyrobów gotowych		6,2		7,4	8,5
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej		0,0		4,4	7,7
produkcja wyrobów z surowców niemetalowych		0,1		9,9	7,0
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		20,8		5,7	6,2
produkcja maszyn i urządzeń		7,4	6,7	5,3	
działalność wydawnicza i poligraficzna		10,1	4,5	3,1	
produkcja odzieży i futrzarstwo		0,2		7,7	1,9
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		0,8		2,5	1,2
produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych		0,0		2,2	0,8
Handel i naprawy	11,9		17,2		
Budownictwo	1,0		10,5		

Obsługa nieruchomości i firm	3,1		8,0		
Transport, składowanie i łączność	1,6		6,4		
Pośrednictwo finansowe	9,7		2,4		
Hotele i restauracje	3,5		2,3		
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	6,8		1,7		
Ogółem	100,0		100,0		

Źródło: VRG STRATEGY, obliczenia własne na podstawie danych dla 116 przedsiębiorstw i informacji PAIZ

Rolnictwo

Produkcja roślinna

Szacuje się, że powierzchnia użytków rolnych w gospodarce indywidualnej, będąca w użytkowaniu mieszkańców Gminy Kraków wynosiła w 1997 roku 13.307 ha. W porównaniu z rokiem 1996 jest to powierzchnia mniejsza o około 200 ha - jej zmniejszenie nastąpiło głównie wskutek rezygnacji z dzierżaw gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i innych jednostek sektora publicznego.

Przyczyna rezygnacji w większości przypadków był znaczny wzrost kosztów produkcji.

Tabela X.20

Struktura użytków rolnych będących w użytkowaniu mieszkańców Gminy (w ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	1997r.	dynamika 97/96 (w %)
Pow. użytków rolnych ogółem	14 493	14 666	13 500	13 307	98,6
w tym:					
- grunty orne	11 038	11 184	10 200	10 518	103,1
- sady	734	733	500	471	94,2
- łąki trwałe	2 161	2 191	2 200	1 700	77,3
- pastwiska trwałe	560	558	600	618	103,0

źródło: badania własne UMK

Tabela X.21.

Zasiewy na gruntach ornych (w ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	1997r.	dynamika 97/96 (w %)
- zbożowe	4 300	4 320	3 500	3 590	102,6
- ziemniaki	2 994	3100	2 750	2 830	102,9
- rośliny pastewne	1 399	1 385	1 000	955	95,5

- rośliny przemysłowe	27	78	60	63	105,0
- warzywa	2 147	2 147	1 400	1400	100,0
- pozostałe	171	154	490	442	90,2
ogółem:	11 038	11 184	9 200		100,9

źródło: badania własne UMK

Niekorzystne warunki pogodowe w okresie zimy i przedwiośnia 96/97 wpłynęły na zdecydowane zmiany w strukturze zasiewów. Wskutek wymarznienia części ozimin zwiększyła się powierzchnia upraw zbóż jarych oraz ziemniaków. Zmniejszyła się powierzchnia uprawy roślin okopowych.

Szacuje się, że w Gminie Kraków odługuje około 1200 ha gruntów ornych.

Dane dotyczące powierzchni użytków rolnych i struktury zasiewów są wyszacowane w oparciu o reprezentacyjne badanie około 1% próby gospodarstw rolnych wylosowanych przez Urząd Statystyczny w Krakowie. Wynikowe szacunki plonów sporządzono w październiku 1997 r. po trzykrotnym ich badaniu w okresie wegetacji i sprzętu w wymienionej wyżej próbie gospodarstw i wynoszą:

Tabela X.22.

Plony w Gminie Kraków (w q/ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	1997r.	dynamika 97/96 (w %)
- zboża ogółem	25,3	32,1	30,2	26,7	88,4
- ziemniaki	155,0	160,0	180,0	115,0	63,9
- zbiory z łąk	51,5	69,6	63,5	47,2	74,3

źródło: badania własne UMK

Znaczny spadek plonów podstawowych upraw nastąpił w wyniku niekorzystnych warunków atmosferycznych - opóźniona wiosna spowodowała o około dwa tygodnie późniejsze wysadzenie ziemniaków. Bardzo duże opady w czerwcu oraz lipcu spowodowały podtopienie lub zalanie znacznej części pól uprawnych. W rejonach tych prawie w stu procentach zostały zniszczone uprawy ziemniaków, okopowych-pastewnych i warzyw. Zbiory zbóż z tych terenów były również słabe. Z łąk zebrano w pełni jedynie pierwszy pokos, pozostałe dwa pokosy były słabe oraz złej jakości.

W 1997 r. obowiązywał w Gminie Kraków zakaz uprawy maku i konopi. Stosowne komunikaty zostały podane do publicznej wiadomości we wszystkich osiedlach wiejskich Gminy z pośrednictwem kółek rolniczych oraz poprzez komunikat prasowy w Tygodniku Grodzkim.

W okresie wegetacji przeprowadzono w 15 osiedlach kontrole mające na celu wychwycenie i likwidację nielegalnych upraw. W wyniku tych działań zlikwidowano przy udziale Policji 1 nielegalną uprawę maku.

W roku 1997 w ramach realizacji zadań wynikających z budżetu Miasta zrealizowano następujące zadania:

- zorganizowano i przeprowadzono trzy szkolenia rolników nt. "Wykonywanie zabiegów w zakresie stosowania środków ochrony roślin w produkcji towarowej". Szkolenie to zostało rozszerzone o tematykę dotyczącą stosowania środków ochrony roślin pierwszej i drugiej klasy toksyczności - w szkoleniu uczestniczyło 103. rolników otrzymując świadectwo ukończenia kursu z ważnością na okres pięciu lat - na ten cel Gmina wydała 4 000,- zł;

- zmodernizowano 43 polowe opryskiwacze ciągnikowe. Modernizacja polegała na wymianie zużytych podzespołów - na to zadanie została wydatkowana kwota 15 000,- zł;

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin przekazał do Urzędu 9 komunikatów sygnalizacyjnych o pojawianiu się chorób, szkodników i chwastów wraz z zaleceniami ich zwalczania. Komunikaty te rozpowszechniono wśród zainteresowanych rolników za pośrednictwem osiedlowych kółek rolniczych i w sposób miejscowy.

Produkcja zwierzęca

Tabela X.23.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Kraków (w szt)

	1994r.	1995r.	1996r.	1997r.	dynamika 97/96 (w %)
- pogłowie bydła ogółem	3 180	3 059	2 830	2 638	93,2
w tym : krowy	1 887	1 621	1 533	1 467	95,7
-pogłowie trzody chlewnej	14 025	13 744	13 280	12 125	91,3
w tym : lochy	868	823	700	794	113,4

źródło: badania własne UMK

W pogłowie zwierząt gospodarskich odnotowuje się kilkuprocentowy spadek - taka tendencja utrzymuje się już od dłuższego okresu.

Poprawiła się koniunktura na półtusze wieprzowe co ma odbicie we wzroście pogłowia loch.

Wydział Handlu i Usług UMK podawał do wiadomości publicznej poprzez ogłoszenia prasowe i lokalnie w osiedlach komunikaty o występowaniu zakaźnych chorób zwierząt i o szczepieniach ochronnych. Zarządzeniem Wojewody Krakowskiego na terenie województwa krakowskiego dwukrotnie przeprowadzono ochronne szczepienie lisów wolno żyjących przeciw wściekliznie metodą doustną poprzez zrzucanie z samolotu odpowiednich przynęt zawierających szczepionkę.

Zadania pozostałe

W corocznych, stałych terminach współpracowano z Urzędem Statystycznym

w przeprowadzeniu badań na około 1% próbie gospodarstw. Ogółem przeprowadzono 20 badań, a uzyskiwane dane są wykorzystywane w sprawozdaniach z zakresu rolnictwa (powierzchnie, plony, pogłowie zwierząt).

Z uwagi na niską frekwencję w województwie, wybory do Izby Rolniczej nie dały pozytywnego wyniku w 1996 r i zostały powtórzone w czerwcu 1997 r. W Gminie Kraków uprawnionych do głosowania było 7080 osób fizycznych i prawnych. Gmina była 39 Okręgiem Wyborczym i podzielona została na 10 obwodów do głosowania. Z uwagi na fakt że Gmina Kraków jest w województwie krakowskim największą pod względem powierzchni użytków rolnych wybranych zostało dwóch członków do Izby Rolniczej. Na ten cel wydatkowana została kwota 3.295,-zł z przeznaczeniem na wynajem lokali na punkty wyborcze oraz na sporządzenie spisu wyborców.

W roku 1997 Gminę dotknęła powódź. Zniszczone zostały uprawy polowe w 26 osiedlach przylegających do rzek Wisły, Wilgi, Rudawy, Dłubni, Potoku Kościelnickiego, Skawinki, Potoku Rzepnik. Wylały również rowy melioracyjne uchodzące do tych rzek po zamknięciu się śluz.

We wszystkich tych osiedlach zostały przeprowadzone wizje z udziałem poszkodowanych rolników oraz Gminnej Komisji powołanej przez Wojewodę Krakowskiego. Do Wydziału wpłynęło ogółem 973 zgłoszeń dot. strat powodziowych. Każde zgłoszenie zostało przeanalizowane i zweryfikowane. Z ogólnej liczby zgłoszeń wyłoniono 798 wniosków, które dotyczyły gospodarstw rolnych.

Na terenie Gminy zalanych zostało ok. 1140 ha użytków rolnych. W wyniku powodzi padło również ok. 1500 szt. drobiu i kilka sztuk bydła i trzody.

Za straty w użytkach rolnych zgłoszonych przez Gminę do Agencji Rynku Rolnego poszkodowanym rolnikom zostały wypłacone odszkodowania.

W sierpniu 1997r. współuczestniczono w organizacji corocznej imprezy Dożynek Ziemi Krakowskiej - na ten cel przeznaczono kwotę 2.000,- zł.

GOSPODARKA MIASTA

TENDENCJE

- spadła liczba podmiotów sektora publicznego; restrukturyzacja gospodarki miasta nie przebiegała jednak dynamicznie - tempo prywatyzacji gospodarki Krakowa jest na tle całego kraju średnie,
- odnotowano dalszy nieznaczny wzrost poziomu kosztów i spadek rentowności przedsiębiorstw, zwłaszcza w sekcjach transport, składowanie i łączność, działalność produkcyjna oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę,
- dominującymi pod względem liczby podmiotów sekcjami działalności gospodarczej są nadal: handel i naprawy oraz obsługa nieruchomości i firm,
- nastąpił dalszy wzrost udziału sektora prywatnego w przychodach (58 %) i zatrudnieniu (70 %); sekcjami o największych przychodach oraz największym średnim zatrudnieniu są: działalność produkcyjna i budownictwo,
- nastąpił dalszy wzrost ilości placówek handlowych, usługowych i gastronomicznych; charakterystyczne jest przy tym powstanie nowych wielkopowierzchniowych sklepów samoobsługowych oraz stacji benzynowych międzynarodowych koncernów naftowych,
- wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie krakowskim wyniosła do końca 1997r. co najmniej 1 166 mln USD. Oznacza to, że po raz pierwszy roczna wartość napływu kapitału zagranicznego do województwa przekroczyła 500 mln USD. Stanowi to kontynuację trendu obserwowanego od trzech lat,
- inwestycje zagraniczne na terenie miasta Krakowa wyniosły w minionym roku ponad 500 mln USD. Ponad połowa tych inwestycji przypada na USA i Niemcy, a najbardziej zainwestowanymi sekcjami EKD są: działalność produkcyjna, handel i naprawy oraz pośrednictwo finansowe,
- w minionym roku stopa bezrobocia dla rejonu Kraków uległa dalszemu zmniejszeniu, przy czym plasuje się od kilku lat znacznie poniżej ogólnopolskiej; podobnie jak dla całego kraju wśród bezrobotnych dominują kobiety oraz osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym,
- liczba turystów odwiedzających Kraków systematycznie wzrasta, choć możliwości w tym zakresie są większe; w 1997r. przybyło 6 obiektów turystycznych (4 hotele i 2 domy wycieczkowe),
- poważnym czynnikiem negatywnym w rolnictwie była w minionym roku powódź, która miała bezpośredni wpływ na efekty w rolnictwie zarówno roku bieżącego jak i lat następnych,
- zanotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych o ok. 2 %, przy równoczesnym wzroście zsiarów - ogółem o ok. 2 %; utrzymuje się tendencja spadkowa pogłowia bydła, nastąpił natomiast wzrost pogłowia trzody chlewnej.